

Muuga konteinerterminali 17. kai rajamine

Tarmo Olgo
peakontrolör

- 54,1 mln eurot tööde lõppmaksumus
- 11 mln eurot kasutati Ühtekuuluvusfondi raha.
- Suurim riigi äriühingu investeerimisprojekt, mida rahastati osaliselt ELi toetusest.
- Ehitusaeg 24 kuud

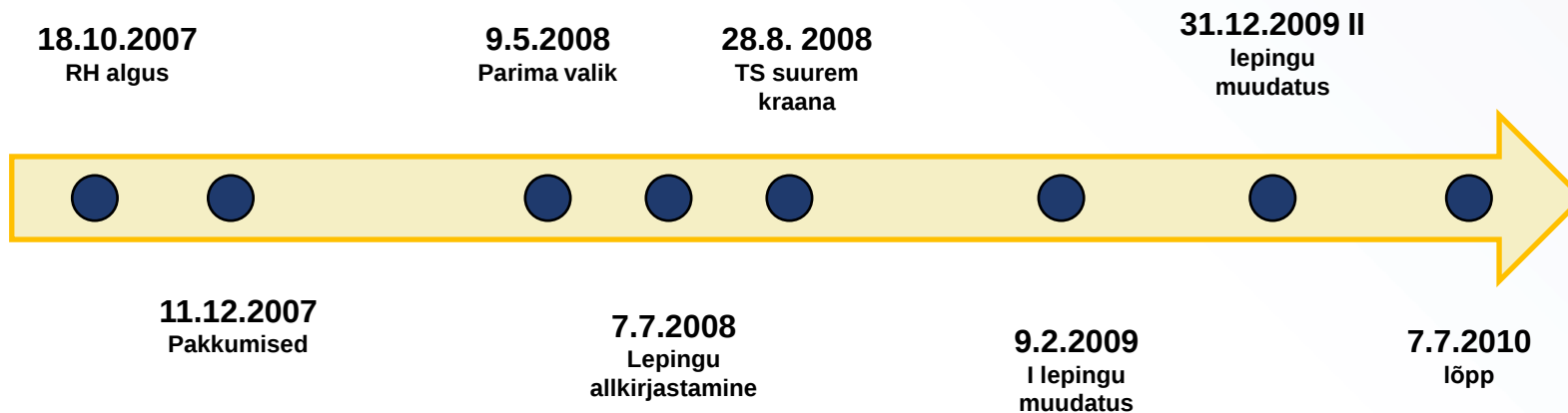
Auditi fookus

Kas kai ehitus toimus kooskõlas riigihangete seadusega?

Sündmuste jada

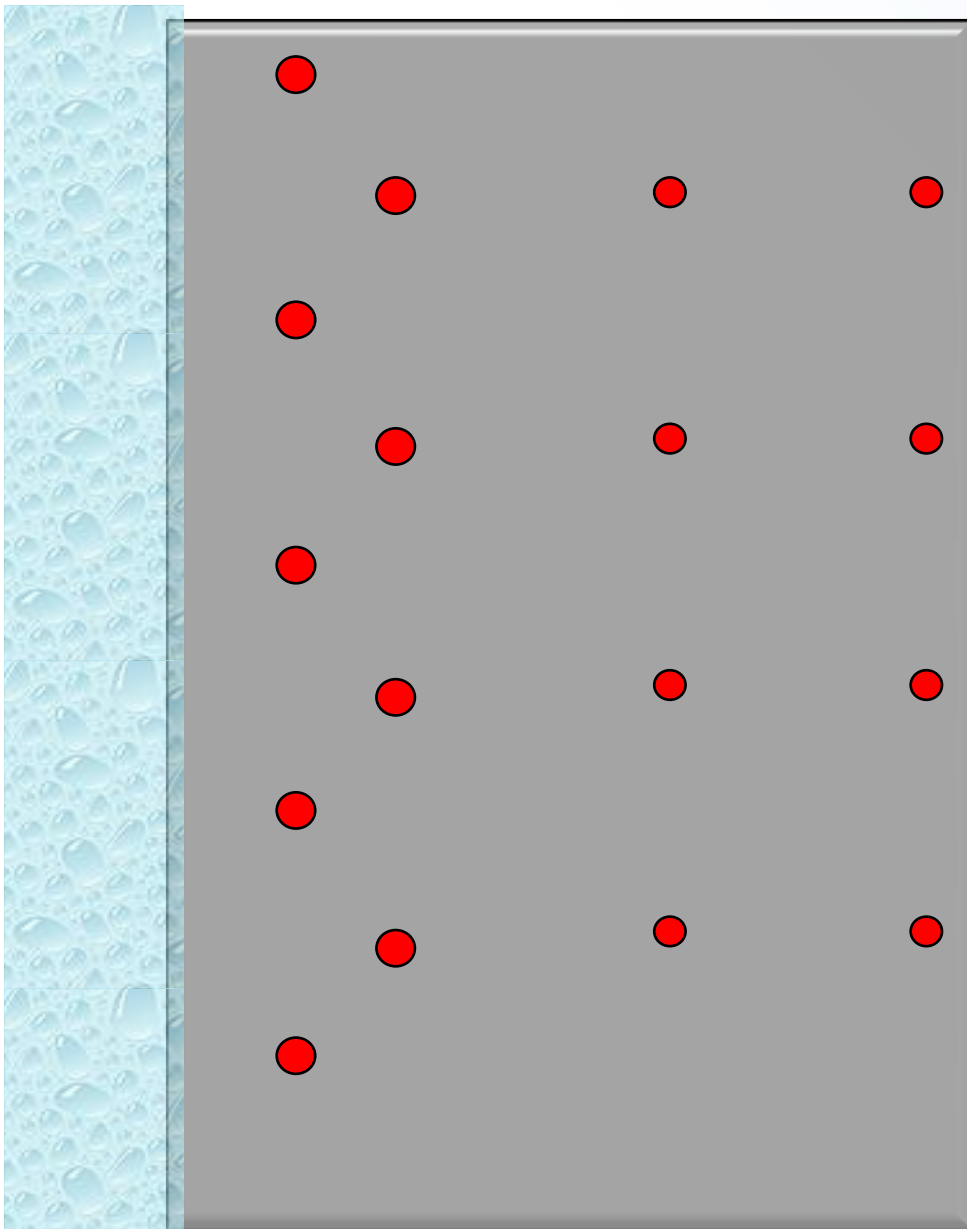
Kas tööd tehti lepingu hinnast odavamalt?

860 vs 847 miljonit krooni

$$860 = 821 + 39$$

$$39 = \text{varu}$$

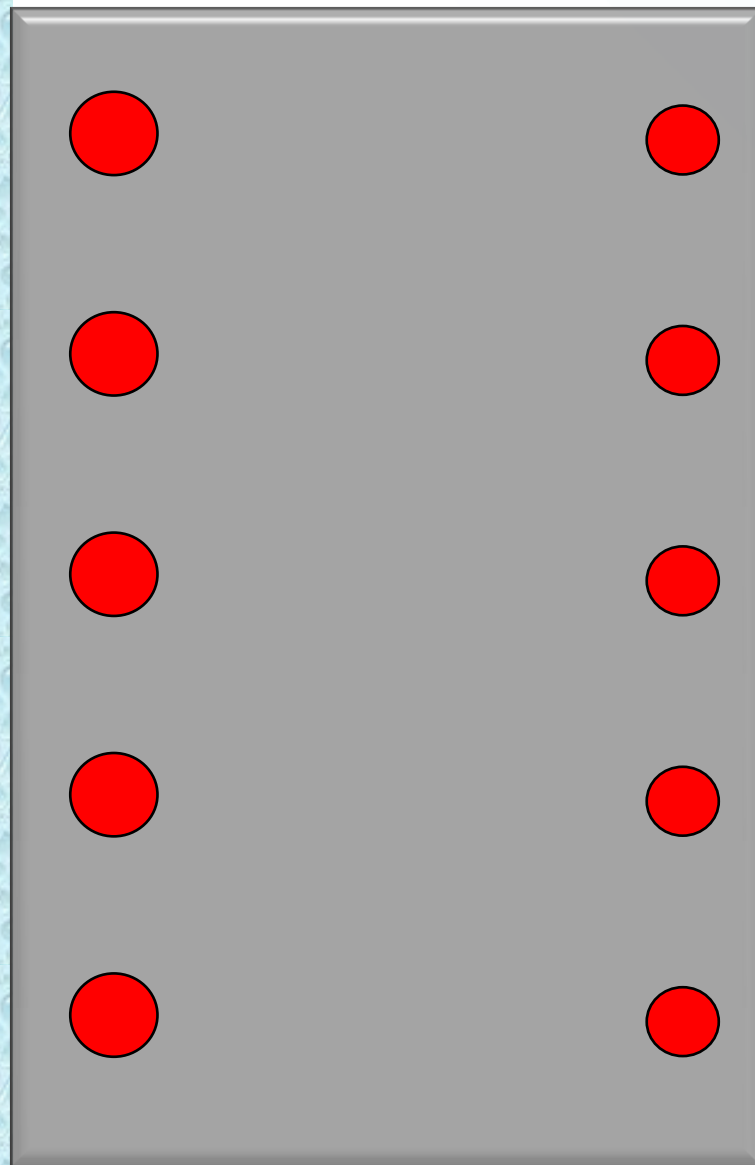
- Leping tehti ühele kai lahendusele.
- Ehitati teistsuguse lahenduse järgi.

**Tallinna Sadama
hankedokumendid**

Töövõtja pakkumine

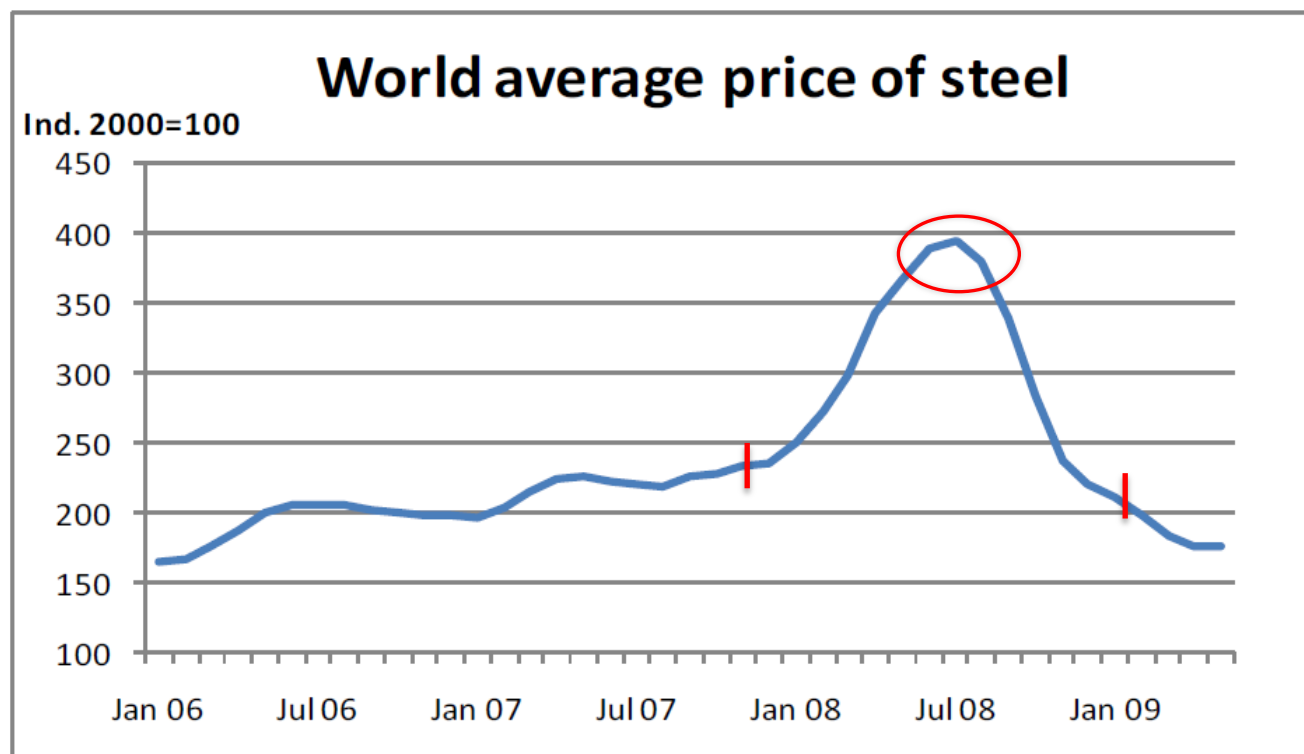
Kokku lepitud lepingus

- **Terast kulus 40% vähem**
(14 000 asemel 8600 t)
- **Terase hind 14 000 kr/t**
- **80–90 mln kokkuhoidu**
- **Lepingu hind ei muutu**
- **Kokkulepe lepingu lisa 1**
- **TS ei ole hankelepingu muutmine!**

Domestic steel prices by selected regions

- After reaching a historical high in July 2008, the average global price of steel has declined each month since then, and in May 2009 reached a level that is 55% lower than last July's peak

Projekteerimis-ehitus töövõtt ?

- TS – hanketingimustes eelprojekt, mida pakkujad võisid muuta. Hankedokumentides rõhutati, et alternatiivide esitamine ei ole lubatud.
- TS andis hinna esitamiseks detailselt (200 positsiooni) ette materjalide spetsifikatsiooni ja koguse.
- Pakkujatelt oodati pakkumist materjali maksumuse ja paigalduse kohta.
- Näiteks kaide toruvaiade osas oli ette antud nende arv, läbimõõt ja seina paksus, pikkus, terase mark.

Projekteerimis-ehitustöövõtt?

- 14 päeva enne pakkumuste esitamise tähtaega teatas sadam hankedokumendid väljavõtnutele, et rajatavate kaide konstruktsiooni tohib pakkumises muuta.
- RHSi kohaselt võinuks seda teha mitte hiljem kui 26 päeva enne pakkumuste esitamise tähtaega.
- Muudatus tuli esitada detailsel kujul.
- 6 pakkujast 4 muutsid konstruktsiooni. Parimaks tunnistatud pakkuja mitte.

Projekteerimis-ehitustöövõtt?

- Lähtuda tuleb nõuete sisust, mitte dokumendi pealkirjast.
- Hanke tingimusi muudeti seaduses mittelubatud ajal.
- Uus tehniline lahendus tuli esitada pakkumises. Alternatiivsed lahendused olid keelatud.

Hankelepingu sõlmimine

Millal sõlmiti hankeleping?

Riigihangete reeglite rikkumine võib kaasa tuua raha tagasinõude

Kolm põhinõuet:

- hankeleping tuleb sõlmida pakkumuste jõusoleku ajal;
- hankija ei või anda nõustumust hankelepingu sõlmimiseks enne, kui eduka pakkumuse määramisest on möödunud 14 päeva;
- hankeleping tuleb sõlmida RH dokumentides ja pakkumuses toodud tingimustel.

Millal sõlmiti hankeleping?

- Hankeleping kirjutati alla 7.7.2008.
- Kaks kuud hiljem eduka pakkumise väljaselgitamisest
- Edukaks tunnistatud pakkumus oli jõus kuni 30.5.2008.

Millal sõlmiti hankeleping?

- Lepingusõlmimise hetkeks oli hankemenetlus lõppenud.
- Hankemenetluse väliselt sõlmitud leping on tühine.

Millal sõlmiti hankeleping? TS versioon

- Sadam otsustas hankekonkursi tulemused 9.5.2008.
- Samal päeval teatas edukale pakkuja soovist sõlmida leping.
- TS käsitleb soovi tingimusliku nõustumisena, mis jõustus RHSi § 69 lg 1 järgides 14 päeva möödudes ehk 24.5.2008.
- 24.5.2008 tuleb lugeda leping sõlmituks.
- 7.7.2008 lepingu allkirjastamisel leping jõustus.

Millal sõlmiti hankeleping?

- TS lepingu sõlmise nõustumus ei olnud tingimuslik.
- RHSi 69 lg 1 järgi ei või hankija anda nõustumust hankelepingu sõlmimiseks enne 14 päeva möödumist pakkumuse edukaks tunnistamise otsuse kohta teate edastamisest.
- Enne 14 päeva sõlmitud hankeleping on tühine.
- Allkirjastatud lepingus puudus märges jõustumise kohta.

Millal sõlmiti hankeleping?

- Kui käsitleda 24.5.2008 lepingu sõlmimise ja 7.7.2008 lepingu jõustumise ajana, siis muutis TS lepingu üht olulist tingimust – tööde teostamise tähtaega.
- 18 kuud või 19,5 kuud

Millal sõlmiti hankeleping?

- Kas hankeleping sõlmiti 9.5.2008, 24.5.2008 või 7.7.2008?
- Tegelikult ei ole sel tähtsust.
- Kõigil juhtudel rikuti riigihangete seadust ja sõlmiti tühine leping.

**Töövõtjale maksti põhjendamatult 28,9
miljonit krooni.**

Tallinna Sadam soovib projekti muuta

- 28.8.2008 teatas sadam, et soovib suurendada 17. kai kandevõimet (1,5 kuud pärast lepingu sõlmimist).
- Põhjendus – plaan kasutada tulevikus võimsamat kraanat.

Töövõtja nõustus

- Töövõtja nõustus, kuid soovis täiendavat tasu 28,9 miljonit krooni.
- Töövõtja põhjendas täiendava tasu vajadusega kasutada kai kandevõime tõstmiseks suuremaid toruvaiasid ja kallimat tehnikat nende paigaldamiseks.
- 9.2.2009 muudeti hankelepingut ja suurendati töövõtja tasu 28,9 miljoni krooni võrra (varu arvelt.)

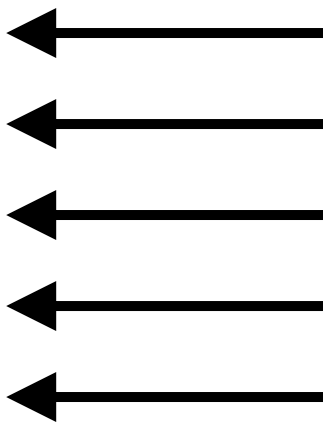
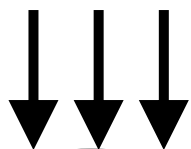
28,9 miljoni krooni nõue oli alusetu

- Tegelikult vaiu asendama ei pidanud, kuna töövõtja koostatud projektlahendus nägi juba algselt ette suuremate toruvaiade kasutamist.
- Sadama nõudest tulenevalt projekti muutma ei pidanud.
- Töövõtjal lisakulutusi ei tekkinud.

28,9 miljoni krooni nõue oli alusetu

- 3 päeva enne, kui sadam nõudis kai kandevõime suurendamist, saadeti projekt ekspertiisi.
- Ekspertiisi saadetud projektis oli ette nähtud suuremad vaiad.
- Riigikontrolli kogutud tõendusmaterjal näitab, et kohe alguses otsustati kasutada võimsamaid vaiasid.
- Riigikontrolli tellitud tehniline ekspertiis näitas, et töövõtja väidetud nõrgemad vaiad ei oleks suutnud kaid ja kraanat kanda.

20%

80%

28,9 miljoni krooni nõue oli alusetu

- Sadam väidab, et ei teadnud ekspertiisi saadetud projektis kasutatud suurematest vaiadest midagi.
- Sadama töötajate hooletus –aktsepteeritakse 29 miljonit krooni lisamakset veendumata selle põhjenduses.
- Töövõtja kelmus
- Riigikontroll esitas seadusest tulenevalt kelmuse tunnustega teo edasiseks uurimiseks avalduse prokuratuuri.

Kai kandevõime suurendamisel rikkus sadam seadust

- RHSi § 69 lg 3 kohaselt võib hankija sõlmitud hankelepingu muutmises kokku leppida üksnes juhul, kui muutmise tingivad objektiivsed asjaolud, mida ei olnud hankijal võimalik lepingu sõlmimise ajal ette näha ja hankelepingu muutmata jätmise korral satuks täielikult või olulisel määral ohtu hankelepinguga taotletud eesmärgi saavutamise.
- Need tingimused ei olnud täidetud.

Kai kandevõime suurendamisel rikkus sadam seadust

- Tallinna sadam ei suutnud esitada ühtegi dokumenti, otsust ega asjakohast selgitust kai kandevõime suurendamise vajalikkuse vältimatuse kohta.
- Asjakohatuid selgitusi esitati rohkelt.
- Suured ookeanilaevad, Gdański sadam, hiinlased

Kokkuvõte: kai kandevõime suurendamine

- Kai kandevõime suurendamise nõude esitamine ei olnud RH seaduse alusel lubatud.
- Töövõtjale 28,9 miljoni krooni lisakulutuste hüvitamine alusetu.
- Tallinna Sadam oli lisakulutuste nõude aktsepteerimisel hooletu.
- Töövõtja pani toime kelmuse tunnustega teo.

**Lõhkekehadedest põhjustatud 575 000 eurone
kulu**

Lõhkekehad liivas

- Pakkujatelt nõuti liiva võtmist Naissaare juures asuvast liivamaardlast.
- Sadam ei informeerinud hankekonkursil lõhkekehade olemasolust.
- Liiva ammutamisel toimus kaks plahvatust. Laevad ja seadmed said kannatada.
- Sadam oli sunnitud maksma kahjude osalise hüvitisena 575 000 eurot ja pikendama tööde lõpetamise tähtaega 18 kuult 24 kuule.

Riigikontrolli üldhinnang

Riigiäriühing Tallinna Sadam eiras Muuga konteinerterminali ehitamisel korduvalt riigihangete seadust ja äriühingu juhatus ei täitnud oodataval määral hoolsuskohustust, mille tulemusena tegi äriühing 2,42 miljoni euro ulatuses põhjendamatuid ja välditavaid kulusi.

Soovitused

- Rahandusministril otsustada Tallinna Sadama suhtes menetluse algatamine, et hinnata, kas konteinerterminali ehitamisel on ELi Ühtekuuluvusfondi raha kasutatud reeglipäraselt.
- Tallinna Sadama nõukogul otsustada, kas ja kui suures ulatuses nõuda sadama juhatusele sadamale Riigikontrolli hinnangul tekitatud kahju (kogusummas 2,42 miljonit eurot) hüvitamist.

Avalduse menetlemine prokuratuuris

- Riigikontroll tegi avalduse Põhja Ringkonnaprokuratuurile; prokuratuur vastas Riigikontrollilt saadud andmete alusel, et ei algata menetlust.
- Prokuratuuri otsus jätta kriminaalmenetlus alustamata ei tekita Riigikontrollis piisavat veendumust, et otsus on kõigiti kaalutud, tõendusmaterjalidele tuginev ja seaduslik.
- Riigikontroll pöördus Riigiprokuratuuri poole ettepanekuga alkatada järelevalvemenetlus Põhja Ringkonnaprokuratuuri prokuröri otsuse suhtes.

Kaks valeväidet

Esimene väide:

- Hankedokumentatsioon ja lepingu täitmise käigus toimunud tööde maksumuse ja mahtude muutmine ja tähtaja pikendamine oli kooskõlastatud Veeteede Ametiga ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga.
- Tegelikult kooskõlastati dokumendid ja lepingu muudatused, mis olid seotud terminali jaoks uue maa-ala rajamisega, kuna selleks kasutati ELi toetust.
- Kai kandevõime suurendamist ja 28,9 miljoni krooni lisakulutuste maksmist ministeeriumi ja Veeteede Ametiga ei kooskõlastatud.

Kaks valeväidet

Teine väide:

- Tallinna Tehnikaülikooli ehitise projekteerimise instituut, kellelt Riigikontroll küsis Muuga sadama 17. kai kandevõime kohta ekspertarvamuse, on pärast kai projekteerinud OÜga Estkonsult arutamist muutnud oma ekspertarvamust ja tunnistanud selle valeks.
- Tallinna Tehnikaülikool on Riigikontrollile kirjalikult kinnitanud, et ei ole Riigikontrollile antud eksperthinnangut muutnud ja esitatud eksperthinnang on õige (vt auditiaruande lisa 4).

Tänan!